

10

и итака

Када се усвоји нови закон послодавци више, уз радну биографију неће смети да траже фотографију и праве селекцију пријављених на основу изгледа и пола, нити да питају кандидаткињу да ли планира венчање и трудноћу

О ПОЛОЖАЈУ ЖЕНЕ

Збојом родној неравнотравности

Без питања о браку и деци, молим!

Фото Pixabay

Две трећине шефова и функционера у Србији су мушкарци. Жене чак три пута спорије напредују у каријери, и то не зато што су мање способне или вреднне. Оне чине процентуалну већину међу незапосленима, а посао углавном добијају тамо где су плате мање – у здравству, образовању и социјалној заштити. Док их нема тамо где су паре, привилегије и моћ, девојака, мајки и супруга у вишку има тамо где су увреде, батине и сиромаштво – међу жртвама породичног и сексуалног насиља, међу шиканираним и злостављаним радницима.

Ово је тек скраћена листа разлога зашто Србија са великим неструпљењем чека нови, дugo најављивани закон о родној равноправности.

Када се усвоје нови параграфи послодавци више уз радну биографију неће смети да траже и фотографију, односно да праве било какву селекцију на основу изгледа и пола, нити да питају жену да ли и када планира брак и децу.

О новом закону и о старим проблемима у остваривању родне равноправности за „Магазин“ говори проф. др Зорица Мршевић, правница, научна саветница Института друштвених наука, чланица Опсерваторије насиља над женама и активисткиња за људска права. Она је и ауторка више од 20 књига и око 300 истраживања и текстова на

тему родне равноправности, феноменологије насиља и људских права маргинализованих група.

1. Које су главне промене које би донео предложени Закон о родној равноправности?

Најважније је оно што изазива и највеће контроверзе, на пример квота од 40 одсто жена на управљачким позицијама. Такође би најзад требало да се озакони једнака плаћеност жена и мушкараца на истим радним местима.

2. Шта није обухваћено?

Изостала је значајнија заштита више-страто маргинализованих и дискриминисаних група жене. Али не може се све и одједном. Важно је да сада добијемо овај Закон, па ће се он, сходно потребама времена, мењати и допуњавати.

3. Који су најчешћи облици родне дискриминације према женама у нашем друштву?

Најчешћа дискриминација је она која се не препознаје као таква, него пролази под капом обичаја и традиције, у стилу „тако је одувек било“, „зна се ред“... Неједнака наследна права женске и мушки деце опстају упркос томе што су по закону већ деценијама равноправни. Опстаје и

неједнак положај ванбрачних супруга у погледу породичних пензија и наслеђивања.

4. Колико су жене у Србији данас освојиле водеће позиције?

По заступљености жена у парламенту Србија је на петом месту у Европи, са 34 одсто. Ексклузивни забрани мушких моћи, привилегија и распологања великим светома новца остали су спортски клубови, и то не само фудбалски, али и Српска академија наука и уметности.

На места којима се обезбеђује друштвени углед, већи новац и са којих се остварује значајнији друштвени утицај, жене тешко улазе, можда и даље тек на мала врата, преко оца и мужа, најчешће или чак једино.

5. Да ли се променио положај жене у некада типично „мушким“ институцијама као што су војска и полиција?

Већ се мења: сада жене могу да се школују и напредују у војној и полицијској каријери као мушкарци. Важно је да министарства одбране и унутрашњих послова настављају са променама које иду у прилог женама.

6. А на тржишту рада?

И даље влада мишљење да мушкарци имају неке радне особине које их чине ефикаснијим и професионалнијим, а које жене наводно немају. У земљама где на тржишту постоји здрава конкуренција и у којима је квалитет једино мерило, највеће компаније запослене не бирају по полу већ искључиво по ранг-листи факултетског успеха.

7. Који су стереотипи о женама опстали у Србији?

Влада познат синдром „шефице кабинета“: жене су марionете у рукама мушких патрона, шефова и партијских лидера којима су „друге жене“, односно љубавнице. При помену ма које успешне жене обично се поставља питање „чије су...“ а не колико познају посао, колико вреде у професионалном смислу.

8. Шта се у дефинисању феминизма изменило последњих година?

Феминизам је друштвени покрет и лично опредељење да се промени неповољан положај жене. Рецимо, тако што ће се идентификовати насиље над женама и указати на дискриминацију и потискивање жене, као и кроз борбу за остваривање једнаких могућности за жене и мушкарце на сваком месту.

Жivot жене данас је знатно побољшан у односу на то како су живеле наше баке и пррабаке, али ова борба не може сматрати завршеном.

▲ Прва комплетна женска посада у „Ер Србија“

9. Шта се код нас погрешно сматра феминизмом, а истиче у јавности као пример родне равноправности?

Феминизам код најош има негативну конотацију која потиче из давних, социјалистичких времена. Прве домаће феминисткиње биле „непотребни увоз са Запада“. Сматрало се да те жене не разумеју положај радне жене у социјализму, а он се јако разликује од наводно доконих „америчких домаћица“ које измишљају проблеме. На жалост, и данас је довољно само јавно рећи „женска права“, па да се на вас обруши читава лавина гневних оптужби. Свим женама поручујем да се залажу за нормалну употребу појма феминизам и феминисткиње и да не дозвољавају да се под тим подразумева нешто лоше.

У СРПСКОМ ПАРЛАМЕНТУ ТРЕЋИНУ ЧИНЕ ЖЕНЕ

Наша земља је, барем по статистици учешћа жена у парламенту, правосуђу и дипломатији, изнад просека Европске уније. Како се наводи у најновијем извештају Савета Европе, у 2016. години је у Скупштину Србије изабрано 34,4 одсто жена, 37,5 одсто су председнице скупштинских одбора, а 31,6 одсто их је у регионалним скупштинама, док је просек ЕУ у сва три случаја по 25,6 одсто. Лане је забележено 56,8 одсто жена судија у вишим судовима у Србији и 40 одсто у Уставном суду, док је просек у Европи у првом случају 33 одсто, а у другом 26,3 одсто. Међу нашим амбасадорима у свету је 15,9 жена, а просек ЕУ је 13 одсто. С друге стране, међутим, много ређе бирајмо жене за градоначелнике: код нас их је само 5,5 одсто, а у ЕУ 13,4 одсто.

„БУРАЗЕРСКИ“ ОДНОСИ

У Србији још важи да „нису важне оцене, важно је како ко уме да се снађе“. Под тим „сналажењем“ подразумевају се лоповлук, безобзирно кршење закона, земљачко и буразерско „ја теби, ти мени“, „уградим те, уградиш ме“ ... Ту је на губитку жена, али и друштво у целини, јер се не препознају квалитет и професионализам.

Фото Анђелко Васильевић

У војсци нису зато што су лепе већ способне

ЗАШТО НЕМА ВИШЕ ЖЕНА У ПОЛИТИЦИ

— Никада нико у Србији није прописао да жене не могу да се баве политиком. Законске баријере у овој области никада нису постојале, као што је доскора био случај са војском и полицијом. Ипак, у политици, на руководећим или ма каквим местима доношења одлука, има премало жена да би се могло говорити о равноправности. То није зато што су жене глупе или мање способне за ову врсту посла и одговорности. Овде је на делу она невидљива, али свеприсутна дискриминација— став је др Зорице Mrшевић.

10. Да ли има користи од тога што о насиљу причају политичари, јавне личности, извештавају медији?

Има, и то је веома важно. Захваљујем свима који су искористили моћ власти и свог политичког положаја да коначно предузму неопходне кораке да се стане на пут страшним последицама насиља над женама. Тиме се од зла које доноси толерисано, несанкционисано насиље у било којој области штите не само жене, већ породице и цело српско друштво.

Александра Мијалковић